

Türkiye - Fransa arasında akdolunan 29 ağustos 1929 tarihli Ticaret ve Seyrisefain mukavelenamesine müzeyyel anlaşma ile Tediye Anlaşması ve tetümmatının tasdikı hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 5/VI/1940 - Sayı : 4527)

No.
3864

Kabul tarihi
30 - V - 1940

BİRİNCİ MADDE — Türkiye ile Fransa arasında akdolunan 29 ağustos 1929 tarihli Ticaret ve Seyrisefain mukavelenamesine müzeyyel anlaşma ile Tediye Anlaşması ve tetümmatı 1 eylül 1939 tarihinden muteber olmak üzere kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

31 mayıs 1940

TÜRKİYE VE FRANSA ARASINDA 29 AĞUSTOS 1929 TARİHLİ TİCARET VE SEYRİSEFER MUKAVELENAMESİNE MÜZEYYEL ANLAŞMA

Türkiye Hükûmeti ve Fransa Hükûmeti, iki memleket arasında ticaret münasebetlerini kolaylaştırmak arzusu ile, işbu müzeyyel anlaşmanın devamı müddetince, 29 ağustos 1929 tarihli mukavelenamenin 1, 2, 3, 5 ve 6 ncı maddeleri hükümlerile 26 ncı maddenin C fıkrası hükümleri ve bu mukavelenameye ilişik protokolün bunlara tekabül eden maddeleri müstesna olmak üzere, diğer hükümlerini tekraren meriyete koymak hususunda uyuşmuşlardır.

Madde — 1

İlişik 1 ncı listede yazılı mahsuller müstesna olmak üzere, Türkiye menşeli mahsuller Fransaya idhallerinde, tarife hususunda, asgarî tarife resimlerinden ve en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden, yani, idhalât resimlerinde olduğukadar bu resimlerin mevzu teşkil ettikleri veya edebilecekleri bilcümle munzam resimler, emsal ve tezyidler hususunda Fransanın tarife tedbirlerine, ticaret mukavelelerine yahud gümrük cedvellerinde ve tarifelendirme usullerindeki tadilâta tevfikân bilcümle üçüncü Devletlere bahşettiği veya edebileceği en aşağı resim hadlerinden istifade edeceklerdir.

İlişik 2 ncı listede yazılı mahsuller müstesna olmak üzere, Fransa menşeli mahsuller Türkiyeye idhallerinde, tarife hususunda en ziyade müsaadeyemazhar millet muamelesinden yani idhalât resimlerinde olduğu kadar bunların mevzu teşkil ettikleri veya edebilecekleri bilcümle munzam resim, emsal ve tezyidler hususunda Türkiyenin tarife tedbirlerine, ticaret mukavelelerine veyahud gümrük cedvellerinde ve tarifelendirme usullerindeki tadilâta tevfikân bilümmü üçüncü Devletlere bahşettiği veya edebileceği en aşağı resim hadlerinden istifade edeceklerdir.

Madde — 2

Bu müzeyyel anlaşma 1 eylül 1939 tarihinde bir senelik bir devre için tatbik mevkiine girecektir.

1 Eylül 1940 tarihinden sonra tatbik olunacak rejimi tayin etmek üzere iki Hükümet Mayıs 1940 ayı içinde temasa gireceklerdir.

Pariste 23 Ağustos 1939 da tanzim edilmiştir.

Liste : 1

Fransaya idhalinde, Türkiyenin en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden müstefid olmayacağı eşya:

Fransız gümrük

Tarife No. su

Emtiaının cinsi

52	Balina ve kaşalot beyazı
54	Balina çubuğu (İşlenmemiş)
62	Fildişi
75 bis	Rejim, gluten ekmeği v. s.
102	Tarçın
106	Karantil
107	Vanilya
108	Çay
118	Kâfuri
119	Husûsî eins usareler (balata, kauçuk v. s.)
144	Formiyom tönaks, abaka, v. s.
205 bis	Demir halitası veya demir madeni halitalar
211	Teneke, bakır, kurşun veya çinko kaplı demir
213	Çelik raylar
07, 07 bis)	
08, 09)	Hamızı azot
010	Asid sülfonitrik
013 bis	Gazlarını tasfiyesinden çıkan amonyaklı sular
015	Ticarî saf amonyak
016	Mayi amonyak anidr
035	Oksiklorür dö karbon
054	Komprime edilmiş hidrojen
059	Komprime ve temyi edilmiş oksijen
059 bis	Komprime edilmiş azot
059 ter	Asetilen, argon; neon
0137 bis	Karnalit teressübatından mürekkebi çamaşır tozu
0318	Kinaldin, Kinolein
0319	Metilkinolein v. s.
0321 bis	Parakresidin
0331	Nitroso - analgesin
0334	Benziliden - amino - analgesin
0336 bis	Diamidodifenilüre
0356	Glisirisin veya glisirisat damonyak
288	İncelenmemiş pastel hamuru
289	Külçe halinde kâdı hindî

Fransız gümrük
Tarife No. su

Emtianın cinsi

340	Camlaşma derecesine kadar pişmiş topraktan mamul çanak, çömlek ev eşyası, şişe v. s.
351 A ve B	Pencere camı v. s.
351 bis	Camlı çerçeve v. s.
497 den 509) bis kadar)	Saatler ve saatçilik malzemesi
512 B	Lokomotif
515	Garnitürsüz kart (tarak) makinesi ve teferrüatı
516	Mensucat sanayii için ihzar, mutavassıt ve ikmal makineleri
516 bis	Müdevver veya düz tarak v. s.
517	Tam teçhizatlı iplik katlama ve büküm makineleri
517 bis	Sair iplik makineleri v. s.
518	Dokuma tezgâhı
519	Trikotaj veya örme sanayii makineleri
519 bis	Tül, dantelâ, gipür v. s. makineleri
Ex 521 quater	Linotipler
524 bis G	Telsiz telefon ve telgraf cihazları
527 bis	Frigorifik cihazlar
544	Dikiş iğneleri
561	Çelik ve demir kablolar
631	Kesilmiş ve hazırlanmış balina çubukları
634 ter C	Ayar alâtı
635	Basarı ve rasadî alât
Ex 635 bis A	Steroskop
648	Kimyevî kibritler

Liste : II

Türkiyeye idhalinde Fransanın en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden müstefid olmayacağı

Türk gümrük
tarifesi No. su

Eşya

2	Katır
3	Eşek
34	Yumurta
57	Deniz ve nehir süngeri
ex 114	Türk ve Acem halı ve kilimleri
ex 152	Çavdar, mısır, deve dişi mısır
ex 174	Kuru üzüm
198	Taze patates
ex 206	Lokum
ex 207	Her nevi helva

Türk gümrük
tarifesi No. su

Eşya

ex 280	Stearin zifti
ex 283	Odun kömürü
288	Ağaçtan talaş, yonga, iplik yün ve saman
300	Tahta kundura deri ile müretteb olanlar dahildir.
ex 409	Taranmış keten ve kendir ve kırntıları
ex 674	Kızaklar
ex 694	Linyit, ve turptan mamulât.

TÜRKİYE VE FRANSA ARASINDA TEDİYE ANLAŞMASI

İki memleket arasındaki ticarî mübadelelerin tanzimini teshil maksadile Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetile Fransa Cumhuriyeti Hükûmeti atideki ahkâm üzerinde mutabık kalmışlardır:

Madde — 1

Türkiye ve Fransa arasında ticarî mübadeleler, işbu anlaşmanın mevkiî meriyete girdiği tarihten itibaren ve 7 ve 8 nci maddelerin hükümleri mahfuz kalmak şartile, munhasıran hususî takas yolile icra edilecektir.

Türkiye menşeli mahsullerin Fransız frangı olarak bedellerinin yalnız % 94 ü bu hususî takas muamelelerinde kullanılacaktır. Bakiye kalan % 6 sı, Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası namına açılıp onun tarafından serbestçe tasarruf edilebilecek olan ve (B) hesabı denilen hususî bir Fransız frangı hesabına tahsis edilecektir.

Madde — 2

Birinci maddedeki şartlar dahilinde idhal olunan bileümle emtia bedelleri, idhalâtçılar tarafından Fransada Fransız frangı olarak, bundan sonra sadece ofis diye tesmiye edilecek olan Paris Ticaret odası takas ofisine ve Türkiyede Türk lirası olarak, bundan sonra sadece banka diye tesmiye edilecek olan Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasına yatırılacaktır. İhracatçılar lehine yapılacak tediyat bu iki müessese tarafından icra olunacaktır. Bunlar yukarıda yazılı hükümlerin tarzı tatbiki hususunda aralarında mutabık kalacaklardır.

Madde — 3

İdhalâtçıların ofise ve bankaya vaki teslimatı aşağıdaki şartlar dahilinde yapılacaktır:

1) Türk lirasının Fransız frangına, Fransız frangının Türk lirasına tahvili Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasının, idhalâtçının banka veya ofise teslimatta bulunduğu günkü kuru üzerinden icra edilecektir.

2) Fransız frangından veya Türk lirasından başka paraların tahvili, idhalâtçının ofise veya bankaya tediyede bulunduğu günde iki memlekette cari kur üzerinden icra edilecektir.

Borçlu, aralarındaki alacak tesbit edildiği veçhile, alacaklı alacağını tamamen ahzı kabzettığı zaman ancak boreundan kurtulur.

Madde — 4

Banka ve ofis kendilerine yapılan teslimatı aynı günde müteakiben yekdiğerine bildirecekler-

dır. Tahsil ihbarnamesi, alâkadarlara tediye için icabeden tarih ve menşeyi kaydla-
rını muhtevi olacaktır.

Madde — 5

Hususî takas muamelelerinde, Fransa menşeli emtianın Türkiyeye idhali, Türk menşeli mukabil emtianın Fransaya idhalinden evvel veya sonra olabilecektir. Bu muamelelerin mütevazın bulunacakları ve en kısa müddet zarfında intağ edilecekleri mukarrerdir.

Madde — 6

Hususî takas muamelelerinin icrasında muhtemel olarak kalacak bakiyelerin, yeni hususî takas muamelâtında kullanılması lâzımdır.

Bununla beraber, eğer bu bakiye yüz türk lirasından veya muadilinden az olur ve muamele esmasının % 5 ini geçmezse alacaklılar Banka veya Ofis vasıtasile bu meblâğı «Hususî Takaslar Bakiyeleri» denilen ve her iki müessesede Fransız frangı olarak tutulan faizsiz diğer hususî bir hesaba devrettirmek hakkına malik olacaklardır.

Banka ve Ofis «Hususî Takaslar Bakiyeleri» hesabının mevcudu haddi dahilinde ve tarih sırasile tediye yapmak suretile hususî takas bakiyelerinin tediyesini teğmin edeceklerdir.

«Hususî Takaslar Bakiyeleri» hesabına geçirilmiş alacakların sahipleri, bu alacaklarını emtia satın almak suretile de «Debloke» etmek hakkına malik olacaklardır.

Madde — 7

1939 senesi siparişleri neticesinde ve işbu Anlaşmanın tatbik mevkiine vazından sonra Fransız tütün rejisi tarafından yapılan Türkiye menşeli tütün idhalâtı bedeli, (20) yirmi milyon franğa kadar, Ofise tediye olunacaktır. Bu yirmi milyonun % 5 i Fransız frangı olarak tutulan ve 10 ncu maddede tayin edilen şartlar dahilinde ticarî bakayanın tarih sırasına göre tediyesine mahsus faizsiz bir «D» hesabına geçirilecektir.

Bakiye, birinci maddede mezkûr «B» hesabına geçirilecektir.

Gerek Fransaya ve gerek Hindi Çiniye idhal edilen Türkiye menşeli afyonların bedeli, 10, 4 milyon franğa kadar «B» hesabına geçirilmek üzere Ofise tediye edilecektir.

Madde — 8

Türkiye menşeli emtianın Franko - Türk Ticaret Şirketi tarafından yapılan idhal muameleleri yukarıda tayin olunan hususî takas rejimine tâbi değildir. Mezkûr Şirketin idhal edeceği emtia bedelleri âtideki şerait dahilinde istimal edilecektir:

- 1) % 6 sı B hesabına geçirilmek üzere Ofise tediye edilecektir.
- 2) Bakiye üzerinden :

A - % 25 i aşağıda tayin olunan şekillere göre ticarî bakayanın tediyesinde kullanılmak için Ofise tediye edilecektir.

B - % 75 i, doğrudan doğruya, Franko - Türk Ticaret Şirketi tarafından iki hükûmet arasında bu hususta münakid Anlaşmalar ahkâmına tevfikân gayri ticarî alacakların tediyesine tahsis olunacaktır.

İki Hükûmetin muvafakat ve kabulüne iktiran eden hususî Anlaşmalar mucibince gayri ticarî alacakların tediyesine tahsis edilmiş bulunan Türkiye menşeli emtia idhalâtı dahi hususî takas rejimi haricinde kalacaktır.

Madde — 9

Ticari bakayadan işbu Anlaşma müfadinâ nazaran aşağıdaki mâna anlaşılacaktır:

1) 27 temmuz 1933 tarihli Anlaşmaya tevfikân Türkiye'ye yapılan Fransa menşeli malların idhâlâtından mütevellid olub 6 ağustos 1935 tarihli Anlaşmanın A 1 eski hesabının matlubuna geçirilmiş alacaklar

2) 6 ağustos 1935 tarihli anlaşmaya tevfikân Türkiye'ye yapılan Fransa menşeli malların idhâlâtından mütevellid olub adı geçen anlaşmanın eski A hesabı matlubuna geçirilmiş alacaklara 1 temmuz 1937 tarihinden önce bilfiil Fransız gümrük arazisinden çıkmış bulunan mallara müteallik alacaklar A hesabının alacağı addolunacaktır.

3) Salâhiyettar daireye muktazi evrakı müsbitenin ibrazı şartile, 27 temmuz 1933 tarihli Anlaşmanın meriyete konmasından önce Türkiye'ye yapılan Fransa menşeli malların idhâlâtından mütevellid alacaklar; bu alacaklar eski A 1 hesabına kaydedilecektir.

4) 15 haziran 1937 tarihli anlaşmaya tevfikân Türkiye'ye yapılan Fransa menşeli malların idhâlâtından mütevellid olub adı geçen anlaşmanın eski C hesabı matlubuna geçirilmiş bulunan alacaklar, 13 neü maddede tasrih edildiği gibi bankaya usulü dairesinde tescil ettirilmiş bir hususî takas muamelesine mevzu teşkil eyleyen mallar müstesna olmak üzere, işbu anlaşmanın meriyete girmesinden önce Fransız gümrük arazisini bilfiil terketmiş bulunan mallara aid bilûmum alacaklar C hesabının alacağı gibi addolunacaktır.

Madde — 10

Ofis ,9 neü maddede tayin olunan ticari bakayanın tediyesini aşağıdaki şartlar dahilinde teğmin edecektir:

1) Franko - Türk şirketinin 8 neü maddede derpiş edilen teslimatından mütehassıl mebalîğ, eski A 1 hesabı alacakları için % 40 ve eski A hesabı alacakları için % 40 ve eski C hesabı alacakları için % 20 olmak üzere tarih sırasile alacaklıların emrine âmade bulundurulacaktır.

Bu şartlar dahilinde satın alınan alacakların mukabili Türk liraları eski A 1, A ve C hesablarından alınmak suretile Franko - Türk ticaret şirketinin emrine verilecektir.

2) Yukarıda yazılı tediye şekli, Franko - Türk ticaret şirketinin muamelâtından mütevellid mükellefiyetlerin alacaklılarca kabulünü tazammun etmektedir. Bunu kabul Etmeyenlere, yukarıdaki 7 neü maddede derpiş edilen D hesabı menabii üzerinden ve bu hesabın mevcudu haddi dahilinde, eski A 1 hesabı alacakları için % 40, eski A hesabı alacakları için % 40 ve eski C hesabı alacakları için % 20 olmak üzere tarih sırasile tediye yapılabilecektir.

Madde — 11

İşbu Anlaşmanın meriyete vazından sonra sevkolunan emtiaya, iki memleketin salâhiyettar makamlarınca, merbut nümuneye tevfikân iki nüsha olarak verilmiş bir menşe şahadetnamesi terfik edilecektir.

Menşe şahadetnamelerinin ikinci nüshaları « B nüshaları » gümrüklerce tasdik edildikten sonra, Fransız idhâlâtçıları tarafından Ofise ve Türk idhâlâtçıları tarafından bankaya bilâteahhur tevdi edilecektir.

Menşe şahadetnamelerinin idhâlâtçı memleket gümrüğünece damgalanmış olan B nüshaları, emtia bedelinin banka veya Ofise tediyesi anında idhâlâtçı tarafından ibraz edilemediği takdirde her iki müessese tediye ihbarnamelerini, bu şahadetnameler merbut olmaksızın, mütekabilen birbirine göndereceklerdir.

Maamafih şurası mukarrerdir ki, banka ve Ofis, emtia gümrükten tamamile geçtikten sonra idhâlâtçı tarafından bu şahadetnamelerin alâkadar müesseseye tevdiini teğmin için icab eden tedbirleri alacaklardır.

Madde — 12

İşbu anlaşmaya göre bir malın kıymetinden maksad o malın F. O. B. fiatıdır.

C. İ. F. fiatı ile F. O. B. fiatı arasındaki fark, yani navlun ve sigorta, memleketlerden her birinde merî umumî rejim ahkâmına tevfikân tesviye edilecektir.

Madde — 13

Bu Anlaşmanın meriyete girdiği tarihte icra edilmekte olan ve bankaya usulü dairesinde tescil ettirilmiş bulunan hususî takas muameleleri 15 temmuz 1937 tarihli tediye Anlaşması hükümleri dahilinde tasfiye edilecektir.

Bu Anlaşmanın meriyete girdiği tarihte yapılmakta olan ve ofiste usulü dairesinde tescil ettirilmiş bulunan deblokaj muameleleri 15 haziran 1937 tarihli tediye Anlaşması hükümleri dahilinde tasfiye edilecektir.

Madde — 14

Gerek Devlete veya Türk hidematı âmme teşkilâtına gerek nafia işlerine aid mukaveleleri tatbikân yapılacak Fransız teslimatının bedelleri işbu Anlaşma ahkâmına tevfikân tesviye olunacaktır.

Madde — 15

Fransız müstemlekeleri, mahmi memleketler ile Fransa mandası altındaki Afrika arazisi menşeli mahsulât Fransadan transit geçmek şartile yukarıda tayin edilen hususî takas rejimine tâbi olabilecektir. Bununla beraber bu mahiyetteki muameleler için her iki Hükûmetin önceden müsaadesini almak lâzımdır.

Madde — 16

İşbu Anlaşma ahkâmı Fransa ve Czeair hakkında tatbik olunur.

Madde — 17

İşbu Anlaşma 1 eylül 1939 tarihinde bir senelik bir müddet için tatbik mevkiine konacaktır. 1 eylül 1940 tarihinden sonra tatbik olunacak rejimi tayin etmek üzere iki Hükûmet mayıs 1940 ayı içinde temasa gireceklerdir.

Parisde 23 agustos 1939 da tanzim edilmiştir.

*Tediye anlaşmasına
merbut vesika*

Menşe şahadetnamesi nümunesi

Menşe şahadetnamesi

Mürsil

İsim :
İkametgâh :
Sokak :

Mürselünileyh (1)

İsim :
İkametgâh :
Sokak :
Emtianın nevi :
Ambalâj tarzı :
Koli adedi :
Marka numarası :

Sıklet { Gayrisafi Kg.
 { Safi Kg.

Kıymet { F. O. B.
 { C. İ. F.
Sevk yolu

Türkiye Cümhuriyeti ile Fransa Cümhuriyeti arasındaki 23 ağustos 1939 tarihli Tediye anlaşması ahkâmına tevfiikan Ticaret odası yukarıda muharrer emtianın Türk (Fransız) menşeli olduğunu tasdik eyler.

. Tarih

(1) Takas müessesesine tevdi edilecek idhal beyannamesini imza eden kimsenin adı buraya yazılacaktır.

. Türk (Fransız) gümrüğünün aşağıda imzaları muharrer memurları yukarıda zikredilen emtianın bilfiil

olunduğunu tasdik ederler.

Tarih

İmza

Mühür

Hamiş :

Munhasıran takas muamelelerinde kullanılacak olan bu şahadetnamenin ikinci nüshası çapraz bir çizgi ile çizilecektir.

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası :

31 - V - 1940 ve 1/233

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası :

31 - V - 1940 ve 4/691

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları :

Cild Sayfa

5 12

11 142,196,403:404,408,459,462